

Powszechna Deklaracja Praw Człowieka

PREAMBUŁA

Zważywszy, że uznanie przyrodzonej godności oraz równych i niezbywalnych praw wszystkich członków wspólnoty ludzkiej jest podstawą wolności, sprawiedliwości i pokoju na świecie,
Zważywszy, że brak poszanowania i pogarda dla praw człowieka doprowadziły do aktów barbarzyństwa, które wstrząsnęły sumieniem ludzkości, a nadejście świata, w którym ludzie będą korzystać z wolności słowa i przekonań oraz wolności od strachu i niedostatku, ogłoszono jako najwznioślejsze dążenie ludów,
Zważywszy, że jest konieczne, aby prawa człowieka były chronione przez przepisy prawa, tak aby człowiek nie musiał, doprowadzony do ostateczności, uciekać się do buntu przeciw tyranii i uciskowi,
Zważywszy, że jest konieczne popieranie rozwoju przyjaznych stosunków między narodami,
Zważywszy, że ludy Narodów Zjednoczonych potwierdziły w Karcie swą wiarę w podstawowe prawa człowieka, w godność i wartość istoty ludzkiej i w równe prawa mężczyzn i kobiet oraz dały wyraz swej stanowczej woli popierania postępu społecznego i polepszania standardu życia w większej wolności,
Zważywszy, że Państwa Członkowskie zobowiązały się we współpracy z Organizacją Narodów Zjednoczonych do promowania powszechnego poszanowania i przestrzegania praw człowieka oraz podstawowych wolności,
Zważywszy, że jednakowe rozumienie tych praw i wolności ma ogromne znaczenie dla pełnej realizacji tego zobowiązania,
Przeto ZGROMADZENIE OGÓLNE ONZ ogłasza POWSZECHNĄ DEKLARACJĘ PRAW CZŁOWIEKA jako wspólny standard do osiągnięcia przez wszystkie ludy i wszystkie narody, tak aby każda jednostka i każdy organ społeczeństwa, mając stale na względzie niniejszą Deklarację, dążyły w drodze nauczania i edukacji do promowania i przestrzegania tych praw i wolności oraz do zapewnienia poprzez stosowanie stopniowych środków o zasięgu krajowym i międzynarodowym, ich powszechnego i skutecznego uznania i przestrzegania, zarówno wśród ludów samych Państw Członkowskich, jak i pośród ludów terytoriów znajdujących się pod ich jurysdykcją.

Artykuł 1

Wszyscy ludzie rodzą się wolni i równi w swej godności i w swych prawach. Są oni obdarzeni rozumem i sumieniem i powinni postępować wobec innych w duchu braterstwa.

Artykuł 2

Każdy człowiek posiada wszystkie prawa i wolności zawarte w niniejszej Deklaracji, bez względu na jakiejkolwiek różnice rasy, koloru skóry, płci, języka, religii, poglądów politycznych lub innych przekonań, narodowości, pochodzenia społecznego, majątku, urodzenia lub jakiejkolwiek inne różnice. Nie wolno ponadto czynić żadnej różnicy w zależności od statusu politycznego, prawnego lub międzynarodowego kraju lub terytorium, do którego dana osoba przynależy, bez względu na to, czy jest on niepodległy, powierniczy, autonomiczny lub poddany innym ograniczeniom suwerenności.

Artykuł 3

Każdy człowiek ma prawo do życia, wolności i bezpieczeństwa swej osoby.

Artykuł 4

Nie wolno nikogo czynić niewolnikiem ani nakładać na nikogo służebności; niewolnictwo i handel niewolnikami są zakazane we wszystkich swych formach.

Artykuł 5

Nikt nie może być poddany torturom lub okrutnemu, niehumanitarnemu albo upokarzającemu traktowaniu lub karaniu.

Artykuł 6

Każdy człowiek ma prawo do tego, by wszędzie uznawano jego osobowość prawną.

Artykuł 7

Wszyscy są równi wobec prawa i mają prawo, bez jakiejkolwiek dyskryminacji, do jednakowej ochrony prawnej. Wszyscy mają prawo do jednakowej ochrony przed jakąkolwiek dyskryminacją, będącą pogwałceniem niniejszej Deklaracji, i przed jakimkolwiek podżeganiem do takiej dyskryminacji.

Artykuł 8

Każdy człowiek ma prawo do skutecznego odwołania się do kompetentnych sądów krajowych przeciw czynom stanowiącym pogwałcenie podstawowych praw przyznanych mu przez konstytucję lub przez prawo.

Artykuł 9

Nikt nie może być poddany arbitralnemu zatrzymaniu i aresztowaniu lub wygnaniu z kraju.

Artykuł 10

Każdy człowiek ma na warunkach całkowitej równości prawo do sprawiedliwego i publicznego wysłuchania przez niezależny i bezstronny sąd w sprawach rozstrzygających o jego prawach i zobowiązaniach oraz zasadności jakichkolwiek oskarżeń o popełnienie przestępstwa.

Artykuł 11

1. Każdy człowiek oskarżony o popełnienie przestępstwa ma prawo, aby uznawano go za niewinnego dopóty, dopóki nie udowodni mu się winy zgodnie z prawem podczas publicznego procesu, w którym będzie miał zapewnione wszystkie gwarancje konieczne do swojej obrony.
2. Nikt nie może być uznany za winnego popełnienia jakiegokolwiek przestępstwa na skutek działania lub zaniechania, które według prawa krajowego lub międzynarodowego nie stanowiło przestępstwa w chwili jego dokonania. Nie wolno także wymierzać kary cięższej niż ta, która była przewidziana w chwili popełnienia przestępstwa.

Artykuł 12

Nikt nie może być poddany arbitralnemu ingerowaniu w jego życie prywatne, rodzinne, domowe lub korespondencję, ani też atakom na jego honor lub dobre imię. Każdy człowiek ma prawo do ochrony prawnej przeciwko takim ingerencjom i atakom.

Artykuł 13

1. Każdy ma prawo swobodnego poruszania się i wyboru miejsca zamieszkania w granicach każdego państwa.
2. Każdy ma prawo do opuszczania jakiegokolwiek kraju, łącznie ze swym własnym, i do powrotu do swojego kraju.

Artykuł 14

1. Każdy człowiek ma prawo do ubiegania się o azyl i korzystania z niego w innym kraju w razie prześladowania.
2. Nie można powoływać się na to prawo w przypadku ścigania wszczętego rzeczywiście z powodu popełnienia przestępstwa nie mającego podłoża politycznego lub czynu sprzecznego z celami i zasadami Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Artykuł 15

1. Każdy ma prawo do posiadania obywatelstwa.
2. Nikt nie może być arbitralnie pozbawiony swojego obywatelstwa ani też nikomu nie może być odmówione prawo do zmiany obywatelstwa.

Artykuł 16

1. Mężczyźni i kobiety bez względu na jakiejkolwiek różnice rasy, narodowości lub religii, mają prawo po osiągnięciu pełnoletności do zawarcia małżeństwa i założenia rodziny. Mają równe prawa w kwestii zawierania małżeństwa, podczas jego trwania i po jego ustaniu.
2. Małżeństwo może być zawarte jedynie za swobodnie wyrażoną i pełną zgodą przyszłych małżonków.
3. Rodzina jest naturalną i podstawową komórką społeczeństwa i ma prawo do ochrony ze strony społeczeństwa i Państwa.

Artykuł 17

1. Każdy człowiek, zarówno sam jak i wspólnie z innymi, ma prawo do posiadania własności.
2. Nikt nie może być arbitralnie pozbawiony swojej własności.

Artykuł 18

Każdy człowiek ma prawo do wolności myśli, sumienia i religii; prawo to obejmuje swobodę zmiany swej religii lub przekonań oraz swobodę manifestowania swej religii lub przekonań, indywidualnie bądź wspólnie z innymi ludźmi, publicznie lub prywatnie, poprzez nauczanie, wyznawanie, uprawianie kultu i praktyk religijnych.

Artykuł 19

Każdy człowiek ma prawo do wolności poglądów i wypowiedzi; prawo to obejmuje nieskrępowaną swobodę posiadania poglądów oraz poszukiwania, otrzymywania oraz rozpowszechniania informacji i idei wszelkimi środkami, bez względu na granice.

Artykuł 20

1. Każdy ma prawo do wolności pokojowego zgromadzania się i zrzeszania.
2. Nikogo nie można zmuszać, aby należał do jakiegoś zrzeszenia.

Artykuł 21

1. Każdy człowiek ma prawo do uczestniczenia w rządzeniu swym krajem bezpośrednio lub poprzez swobodnie wybranych przedstawicieli.
2. Każdy ma prawo równego dostępu do służby publicznej w swym kraju.
3. Wola ludu jest podstawą władzy rządu; wola ta wyraża się w okresowo przeprowadzanych i rzetelnych wyborach, które powinny być powszechne i równe oraz przeprowadzone w tajnym głosowaniu lub w drodze innej zapewniającej wolne głosowanie procedurze.

Artykuł 22

Każdy człowiek jako członek społeczeństwa ma prawo do zabezpieczenia społecznego i korzystania z przysługujących mu praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych, niezbędnych dla jego godności i swobodnego rozwoju swojej osobowości oraz urzeczywistnionych w wyniku krajowego wysiłku i współpracy międzynarodowej oraz stosownych do organizacji danego Państwa i jego zasobów.

Artykuł 23

1. Każdy człowiek ma prawo do pracy, do swobodnego wyboru pracy, do sprawiedliwych i zadowalających warunków pracy oraz do ochrony przed bezrobociem.
2. Każdy człowiek, bez jakiegokolwiek dyskryminacji, ma prawo do równej płacy za równą pracę.
3. Każdy pracujący ma prawo do odpowiedniego i zadowalającego wynagrodzenia, zapewniającego jemu i jego rodzinie byt odpowiadający ludzkiej godności oraz uzupełnianego w razie potrzeby innymi środkami pomocy społecznej.
4. Każdy ma prawo do tworzenia związków zawodowych i przystępowania do nich dla ochrony swoich interesów.

Artykuł 24

Każdy ma prawo do urlopu i wypoczynku, w tym do rozsądnego ograniczenia godzin pracy i okresowych płatnych urlopów.

Artykuł 25

1. Każdy człowiek ma prawo do poziomu życia odpowiadającego potrzebom zdrowia i zapewniającego dobrobyt jemu i jego rodzinie, łącznie z wyżywieniem, odzieżą, mieszkaniem, opieką medyczną i niezbędnymi świadczeniami socjalnymi oraz ma prawo do zabezpieczenia na wypadek bezrobocia, choroby, niezdolności do pracy, wdowieństwa, podeszłego wieku lub utraty środków utrzymania w następstwie okoliczności niezależnych od niego.
2. Macierzyństwo i dzieciństwo upoważniają do specjalnej opieki i pomocy. Wszystkie dzieci, zarówno urodzone w związku małżeńskim jak i poza nim, korzystają z jednakowej ochrony socjalnej.

Artykuł 26

1. Każdy ma prawo do nauki. Nauka powinna być bezpłatna, przynajmniej na poziomie podstawowym i zasadniczych etapach. Nauka w zakresie podstawowym ma być obowiązkowa. Nauka w zakresie technicznym i zawodowym ma być powszechnie dostępna, a wyższe wykształcenie dostępne na równi dla wszystkich na podstawie rzeczywistych osiągnięć.
2. Nauczanie winno mieć na względzie pełny rozwój osobowości ludzkiej oraz umacnianie poszanowania praw człowieka i podstawowych wolności. Ma krzewić zrozumienie, tolerancję i przyjaźń między wszystkimi narodami, grupami rasowymi lub religijnymi, jak również popiera działalność Organizacji Narodów Zjednoczonych zmierzającej do utrzymania pokoju.
3. Rodzice mają prawo pierwszeństwa w zakresie wyboru rodzaju wykształcenia, jakie mają otrzymać ich dzieci.

Artykuł 27

1. Każdy człowiek ma prawo do swobodnego uczestniczenia w życiu kulturalnym społeczeństwa, do korzystania ze sztuki, do uczestniczenia w postępie nauki i korzystania z jego dobrodziejstw.
2. Każdy ma prawo do ochrony jego interesów moralnych i majątkowych wynikających z jakiegokolwiek twórczości naukowej, literackiej lub artystycznej, której jest autorem.

Artykuł 28

Każdy człowiek jest uprawniony do takiego porządku społecznego i międzynarodowego, które zapewnia pełną realizację praw i wolności ustalonych w niniejszej Deklaracji.

Artykuł 29

1. Każdy człowiek ma obowiązki wobec społeczności, bowiem tylko w niej możliwy jest swobodny i pełny rozwój jego osobowości.
2. W korzystaniu ze swych praw i wolności każdy podlega jedynie takim ograniczeniom, które są określone przez prawo wyłącznie w celu zapewnienia należytego uznania i poszanowania praw i wolności innych oraz zaspokojenia słusznym wymogów moralności, porządku publicznego i powszechnego dobrobytu w demokratycznym społeczeństwie.
3. Niniejsze prawa i wolności w żadnym razie nie mogą być wykorzystane w sposób sprzeczny z celami i zasadami Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Artykuł 30

Nic co jest zapisane w tej Deklaracji, nie może być interpretowane jako udzielenie jakiegokolwiek państwu, grupie lub osobie jakiegokolwiek prawa do angażowania się w jakąkolwiek działalność lub podejmowania jakichkolwiek czynów zmierzających do niszczenia któregokolwiek z ogłoszonych tu praw i wolności.